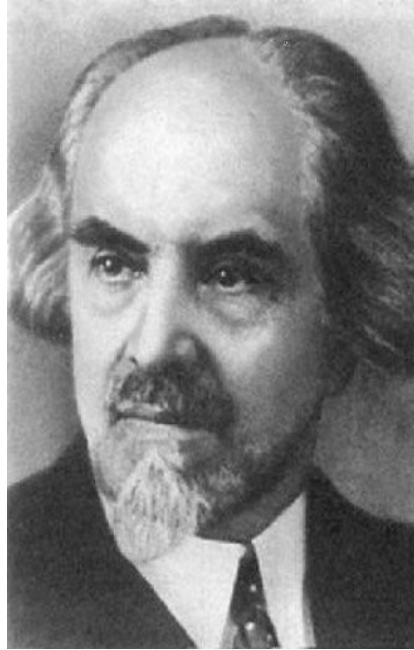

Николај Берђајев

О техници

Али главна космичка сила, која данас делује и мења лице земље и човека, која дехуманизује и обезличава, није капитализам као економски систем, него техника, чуда технике. Човек је потпао под власт и у ропство властитог проналаска, машине. Наше време пре свега стоји под знаком технике и може бити названо временом технике. Техника је последња и највећа љубав човека. Човек верује у чуда технике а да је већ престао да верује у сва друга чуда. Дехуманизација је, пре свега, механизација и техницизација људског живота, потчињавање човека машини и његово претварање у машину. Власт машине разлаже целовити човеков лик. Испоставља се да је економски живот потпуно одвојен од духовног живота који се све више сатерује у мрачни буџак и коме се не допушта да управља животом. Намена машине је да ослободи човека од робовања природи, да олакша човеков рад. Али, уместо тога, она на нов начин поробљава човека и дефинитвно га унесрећује тако што га претвара у незапосленог. То указује на чињеницу да је цео социјални организам затрован страшном духовном и моралном болешћу, зверским односом човека према човеку. Техницизирани капитализам се не сме тумачити само као економска категорија, он је такође морална категорија и повезан је с односом човека према човеку. Техника нема само социјално него и космичко значење. Она гради потпуно нову стварност, стварност другачију него што је стварност

природног, неорганиског света. Поред неорганиских и органиских тела појавила су се још и организована тела, која се нису формирала у природном свету већ у свету историје, у цивилизацији. Савремена техника означава крај телурског периода у човековом животу, човек престаје да зависи од земље и да се њоме храни. Техника представља прелаз од органиског, животињско-биљног живота према организованом животу. И то се подудару са ступањем огромних маса и колектива у историју. Човек престаје да живи ослањајући се на земљу, окружен биљкама и животињама. Он живи у новој, металној стварности, удише другачији, затровани ваздух. Машина убиствено делује на душу, она захвата и рањава пре свега емоционални живот, разлаже целовита човекова осећања. Ако строги, мужевни дух још и може да се супротстави власти машине и да овлада њоме, онда душа пред њом немоћно пада у агонију. Савремени колективи нису органиски већ механички. Савремене масе могу бити организоване само технички, власт технике одговара демократском веку. Техника рационализује човеков живот, али та рационализација има ирационалне последице. Таква једна последица је незапосленост, која се све више намеће као будућност човечанства. Социјално питање постаје пре свега питање расподеле, то јест оно постаје не само економско него и морално питање. Стање савременог света захтева пре свега духовну и моралну револуцију, револуцију у име човека, у име личности, у име сваке личности. Та револуција мора да успостави хијерархију вредности, која је сада потпуно нарушена, мора да вредност људске личности постави изнад идола и кумира производње, технике, државе, расе и нације, колектива.